

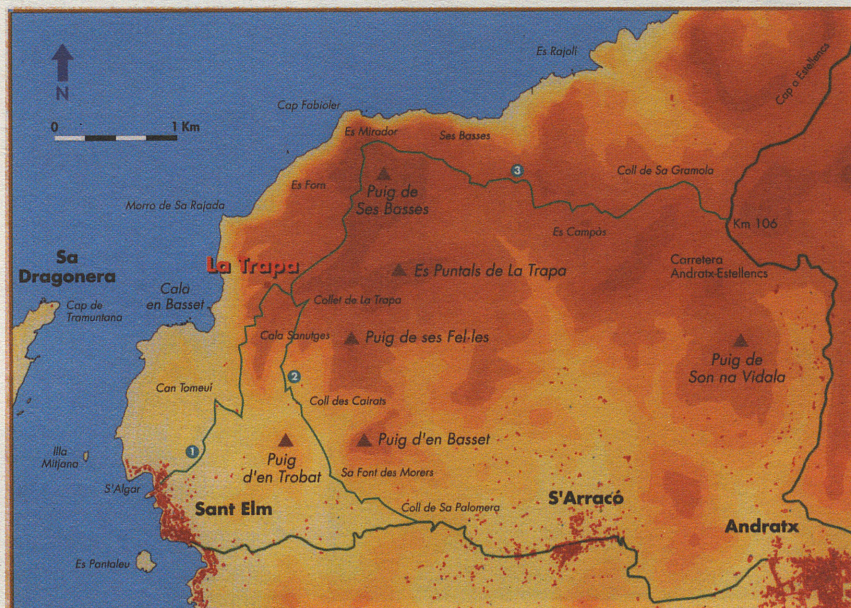
On veure aucells a Mallorca?

Reserva biològica de la Trapa, Andratx

Francesc Xavier Garí*

La reserva biològica de la Trapa és una finca de 81 hectàrees, situada a l'extrem sud-oest de la serra de Tramuntana, concretament al terme municipal d'Andratx. El seu nom es deu al llegat cultural que ens deixaren uns monjos francesos anomenats "trapencs", que durant la revolució francesa varen ser perseguits i es varen veure obligats a fugir de França per salvar la vida. L'any 1810 arribaren a Mallorca i el canonge Pere Roig els va cedir la propietat situada a la vall de Sant Josep de la Palomera on s'instal·laren i realitzaren diversos

canvis d'usos de les cases, convertint-les en un monestir amb capella inclosa i un molí de sang, construiren marjades i un sistema de captació d'aigua que els va permetre sobreviure i cultivar cereals, llegums, verdures i arbres fruiters. Abandonaren la finca de la Trapa de forma definitiva l'any 1820, des de llavors la finca va passar a mans de diferents propietaris. L'any 1980 el GOB preocupat per la manca d'espais públics i alarmats per una possible parcel·lació de la finca, adquirí la Trapa mitjançant una subscripció popular on participa-

Situació de la reserva biològica de la Trapa

(*) educam3@gobmallorca.com

ren moltíssimes persones i col·lectius de tot Mallorca i d'altres països europeus.

És difícil resumir en unes línies la història de la Trapa, aquest és un espai natural que realment "atrapa" a les persones que el visiten, degut a que és una barretja de misteri, història, llegenda, bellesa paisatgística i una naturalesa diversa digna de ser descoberta i conservada. La Trapa és una balconada natural que ofereix als visitants l'oportunitat de gaudir d'un magnífic i espectacular paisatge com-

posat per l'illa de sa Dragonera (declarada parc natural l'any 1995) i per cala en Basset (s'ha de destacar la torre de vigilància del segle XVI que servia per alertar a la població dels atacs dels pirates). Per conèixer millor el tipus de gestió que es du a terme, les feines de voluntariat ambiental que s'han realitzat i es realitzen actualment, els seus principals valors naturals i culturals, us recomanem llegir "La Trapa: guia de passeig" que podeu trobar en format paper si passeu pel local del GOB i en format digital si consultau la pàgina web del GOB.

La reserva biològica de la Trapa pertany al municipi menys plujós de la Serra i un dels més àrids de Mallorca, aquest fet es va agreujar encara més quan l'any 1994 es va declarar un dels incendis més importants que ha patit la nostra Illa, cremant un total de 1300 hectàrees. La Trapa va ser una de les finques afectades pels efectes negatius de l'incendi, perdent aproximadament el 85% de la seva coberta vegetal, principalment garriga i pinar. La reserva compta amb una important diversitat de fauna i flora, gràcies a que és un espai natural on es troben una bona part dels ecosistemes representatius de la serra de Tramuntana. Hem de destacar dues comunitats botàniques: la garriga d'ullastre, i la garriga de

Es molí de sang de la Trapa. Foto: Xavier Garí.

romani i xiprell. A més també trobam altres ecosistemes com per exemple: els penyals interiors (els Puntals de la Trapa compta amb l'alçada més alta amb els seus 459 metres); penyals marins; litoral rocós; coves marines i terrestres; torrents; pinar (cala Sanutges) i conreus (vall de sant Josep i cala Sanutges).

Es tracta d'un espai natural molt valuós declarat ANEI (àrea natural d'especial interès), a més compta amb altres tipus de figures de protecció degut a que desenvolupa un paper important en la conservació dels aucells, ha estat reconeguda amb la seva declaració com a ZEPA (zona d'especial protecció per a les aus). És una zona important per a la nidificació de moltes espècies d'aus i també

un enclau fonamental pel descans de les aus migratòries que troben enmig del seu viatge fascinant de la migració. Per tots aquests motius, el GOB va promoure la seva declaració com a Refugi de Caça, en va ser el primer de les Illes Balears. També és una Reserva Natural Eural (xarxa europea de reserves d'iniciativa privada), una de les primeres de tot l'Estat. La Trapa és una de les finques adscrita al Consell Regulador d'Agricultura Ecològica de les Illes Balears.

L'avifauna que podem observar en la reserva és molt diversa, en total s'han observat unes 80 espècies d'aus. Entre elles s'han de destacar dues espècies endèmiques: un passeriforme el Xorrec o Busqueret coal·larga *Sylvia balearica* i una au mari-

Vista d'aucell de la Trapa, foto Edu Olivieri.

na la Baldritja o Virots petit *Puffinus mauretanicus*. La Trapa està situada en un lloc privilegiat en quant a migració es refereix, a més de les espècies sedentàries trobam moltes espècies migratòries que troben un bon lloc per alimentar-se i reposar forces abans de continuar el seu viatge migratori o per nidificar i tornar cap a Àfrica amb les seves cries. Per aquest motiu us recomanem visitar la reserva biològica durant època de migració, encara que val la pena pegar un bot durant les 4 estacions per veure els canvis en la vegetació i en l'avifauna de la zona.

A la Trapa es pot accedir a peu per diferents camins, en aquesta ocasió us propòs realitzar un itinerari circular que us tornarà a deixar a Sant Elm. Al mapa adjunt podeu observar el recorregut proposat que combinen el camí número 1 i 2. Començarem l'excursió des de Sant Elm, deixarem el cotxe devora el bar es Molí per començar a peu el nostre itinerari ornitològic. A mà dreta veurem una pista d'esports i hem de seguir recte per l'avinguda de la Trapa, aviat deixarem l'asfalt a darrera i es convertirà en el camí de can Tomeví que ens durà fins a les cases del mateix nom situada a una cruïlla. El camí de l'esquerra us duria a la torre de cala en Basset, el camí de la dreta és la pista forestal que us propòs agafar quan baixeu, és a dir que heu de seguir recte pel caminó que ben aviat us farà guanyar alçada i el seu traçat ens durà pràcticament paral·lel a la mar fins arribar a les cases de la Trapa. Una vegada allà no us oblideu de visitar les fonts de mina que contruïren els monjos trapencs

fa pràcticament 2 segles, també hi ha un safareig que ofereix a molts d'aucells un recurs escàs i imprescindible com és l'aigua, especialment durant la primavera i l'estiu quan en tota la zona únicament es troba aigua a dos llocs, concretament a cadascuna de les dues valls de la reserva biològica. Podreu comprovar que hi ha molt de moviment d'aucells pels voltants del safareig, fet que demostra una vegada més que l'aigua dóna vida. Si us quedau una bona estona observant podreu veure diferents espècies d'aucells com el Gafarró *Serinus serinus*, el Verderol *Carduelis chloris*, la Cadernera *Carduelis carduelis*, la sòl·lera boscana *Emberiza cirulus* entre molts d'altres.

Pels voltants de les cases, entre l'alzina i el molí de sang durant la primavera i durant l'estiu podem escoltar el cant de l'única espècie de picot que viu a la nostra illa, el Formiguer o Llenguerut *Jynx torquilla*. També val la pena realitzar una aturada a l'esplanada d'ametllers al tractar-se d'una zona estratègica per realitzar observacions interessants degut a que es pot controlar tant les marjades inferiors com els aucells que van a beure a les fonts de mina o baixen cap a l'era de batre, per exemple podem veure el Xalambri *Prunella modularis* o el Passarell *Carduelis cannabina*.

Amb tanta passetjada segur que tindreu ganes de menjar, un bon lloc per dinar és l'era de batre, una de les més grans de Mallorca. Asseguts a l'era podreu observar fàcilment diferents espècies sedentàries com la Cucullada *Galerida theklae*, la

Pàssera *Monticola solitarius*, el Ferrerico *Parus major*, el Corb *Corvus corax*, el Pinsà *Fringilla coelebs* i el Trencapinyons *Loxia curvirostra*. A la primavera i a l'estiu es poden observar aucells migrants com el Falcó marí *Falco eleonora*, l'Abellarol *Merops apiaster*, el Papamosques *Muscicapa striata*.

Després de dinar ens dirigirem cap a l'única alzina de gran tamany que va sobreviure al foc, es troba una mica més amunt de les cases i una vegada allà començarem a pujar per la pista forestal, això sí us recomanem fer diverses aturades als revolts per recuperar l'alanada i sobretot per fer una bona batuda amb els prismàtics orientant-los cap a les marjades on es deixen veure espècies sedentàries com la Perdiu *Alectoris rufa*, la Mèrlera *Turdus merula*, el Vitrac *Saxicola torquata*, el Busqueret de capnegre *Sylvia melanocephala* i el Busqueret coallarg o Xorrec *Sylvia balearica* una de les dues espècies d'aus endèmiques que viuen a la Trapa. Les marjades de la zona agrícola es varen recuperar posteriorment a l'incendi de 1994 i representen un esplèndid lloc per poder observar durant l'hivern o en migració una gran diversitat d'aucells insectívors que s'alimenten de diverses espècies d'invertebrats, alguns d'aquest aucells són el Ropit *Erithacus rubecula*, el Coarrotja de barraca *Phoenicurus ochruros*, el Coarrotja *Phoenicurus phoenicurus*, el Coablanca *Oenanthe oenanthe*. A la tardor i a l'hivern, especialment al pinar jove que es troba a peus dels Puntals de la Trapa i a les marjades superiors es poden observar diverses espècies de tords com el Tord

flassader *Turdus torquatus*, el Tord burell *Turdus pilaris*, Tord *Turdus philomelos* o la Grívia *Turdus viscivorus*. Els penyals interiors també ofereixen l'oportunitat de veure rapinyaires com la Milana *Milvus milvus*, l'Esparver *Hieraetus pennatus*, el Xoriguer *Falco tinnunculus*, el Falcó *Falco pelegrinus*, i altres aucells com la Falzia *Apus apus*, Cabot de roca *Ptyonoprogne rupestris*, l'Oronella *Hirundo rustica* i el Cabot *Delichon urbica*.

Continuarem pujant per la pista forestal fins al collet de la Trapa, des d'allà en un dia clar es pot veure darrera del parc natural de sa Dragonera les illes d'Eivissa i Formentera, fins i tot si giram el cap direcció sud mirant a l'horitzó podrem veure el parc nacional de l'arxipèlag de Cabrera. Des d'aquí dalt és un lloc ideal per poder gaudir del pla-neig del Voltor negre *Aegypius monachus* i altres rapinyaires. Continuem la baixada per la pista forestal fins trobar a un revolt la caseta del frare d'es pa on hi ha un altre punt d'aigua importantíssim per a la fauna en general que viu a la reserva biològica. En aquesta bassa s'han arribat a observar espècies migrants tan espectaculars com l'Agró gris *Ardea cinerea*, la Cigonya negra *Ciconia nigra* o el Xàtxero cendrós *Motacilla cinerea*, Menjamosques negre *Ficedula hypoleuca*, el Capsigrany *Lanius senator*. També és freqüent veure el Tudó *Columba palumbus*, el Puput *Upupa epops*, entre moltes d'altres espècies que ja hem anomenat durant el nostre itinerari. Pels voltants hi ha un pinar a peus dels penyals que es va salvar afortunadament de la ferocitat

La Trapa. Foto: Maria Huguet

de les flames, en aquest espai troba refugi l'aucell més petit d'Europa, el Reietó cellablanc (*Regulus ignicapilla*), abans de l'incendi era una espècie molt abundant a la reserva i posteriorment va quedar desplaçada a aquest pinar de cala Sanutges.

Continuant baixant per la pista just quan acaba el pinar trobarem una cadena i un cartell que ens indica on comença o acaba la propietat de la Trapa. Hem de seguir baixant fins arribar a una bifurcació, a l'esquerra ens duria a s'Arracó i voltant a la dreta ens tornarà a dur fins a la casa de can Tomeví, una vega da allà haureu fet la volta sencera

a la reserva biològica de la Trapa. Esper que us hagi agradat la visita, l'itinerari ornitològic, que hagueu observat un bon nombre d'espècies d'auells i sobretot que hagueu quedat amb ganes de tornar a continuar descobrint la naturalesa d'aquest espai símbol de la conservació de la nostra illa i molt especial pel GOB. Si ha estat la primera vegada que heu anat d'excursió fins a la Trapa i trobau que heu quedat "atrapats" no us alarmeu! no crideu al metge! no és res greu! vol dir que la començau a estimar. Ja ho sabeu amics trapencs i amigues trapenques, ella us espera al mateix lloc, això sí, sempre amb qualche sorpresa ornitològica.